

Juryrapport van de Commissie Dissertatieprijs 2024-2025

Den Haag, 15 juni 2026

Geacht bestuur van de vereniging,

Dames en heren,

De Dissertatieprijs is een door de Vereniging ingestelde prijs voor het proefschrift dat de beste bijdrage heeft geleverd aan de belastingwetenschap in Nederland. De prijs wordt eenmaal per twee jaar toegekend. Dit jaar voor de achtste keer voor de jaren 2024 en 2025.

Voor de beoordeling van de proefschriften stelt het bestuur van de vereniging een onafhankelijke commissie in. Deze keer bestond de commissie uit Norbert Fühler (verbonden aan het ministerie van Economische Zaken en tevens afgevaardigde van de vereniging), Sonja Dusarduijn (universitair hoofddocent belastingrecht Tilburg University) en ondergetekende (emeritus hoogleraar belastingrecht Radboud Universiteit Nijmegen) als voorzitter.

De commissie ontving door tussenkomst van de vereniging maar liefst 13 proefschriften, een stijging van 5 ten opzichte van de vorige prijs over de periode 2022-2023. Van deze 13 proefschriften zijn er 8, dus een ruime meerderheid, in het Engels geschreven. Hetgeen logisch is, gelet op de Europeesrechtelijke en/of internationaalrechtelijke onderwerpen van deze proefschriften.

De onderwerpen van de proefschriften lopen zeer uiteen. Zo zijn er twee proefschriften met een duidelijke fiscaal-economische onderzoeksopzet, te weten een onderzoek over de economische effecten van belastingontwijking en compliance, alsmede een proefschrift over de verdeling van de marginale en de gemiddelde inkomsten- en toeslagendruk. Dominant zijn diverse proefschriften op het gebied van het internationale en Europese belastingrecht. Binnen deze categorie is op zichzelf weer een variëteit aan onderwerpen te onderkennen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om een heroverweging van winsttoerekening op basis van het zogenoemde 'Formulary Apportionment' mechanisme, classificatieverschillen bij de heffing van douanerechten, interpretatieverschillen in grensoverschrijdende BTW-zaken, beginselen van

internationaal belastingrecht afgezet tegen belastingconcurrentie alsmede de algemene antimisbruikregeling van art. 6 ATAD. Een tweetal proefschriften legt meer de nadruk op de filosofische c.q. sociologische aspecten van het belastingrecht, te weten een proefschrift over belastingprofessionals onder sociale druk en een proefschrift over het fiscaal sociaal contract in een globaliserende wereld. Daarnaast is er nog een categorie proefschriften van meer traditionele fiscaalrechtelijke thematiek zoals bewijsrecht in belastingzaken of de fiscale gevolgen van samenwerking voor non-profitorganisaties.

De aangeboden proefschriften zijn zowel interessant, verrassend, origineel als van prima kwaliteit. Op de door ons gehanteerde criteria - wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie, heldere probleemstelling en consistentie in betoog en onderzoeksmethode - scoren verschillende onderzoeken uitstekend. Naast deze hoofdcriteria achten wij ook de methodologische onderbouwing, de tot uiting komende visie op het fiscale recht, de door het onderzoek geboden wetenschappelijke inspiratie en het multidisciplinaire karakter daarvan relevant voor onze uiteindelijke keuze.

Om tot een afgewogen oordeel te komen, heeft elk commissielid – na het lezen van de 13 proefschriften – op basis van bovenstaande criteria een eerste selectie gemaakt van proefschriften die in aanmerking zouden komen voor de dissertatieprijs. Vervolgens heeft de commissie een tweede leesronde gehouden en is aan elk commissielid gevraagd van de resterende 7 proefschriften een top drie samen te stellen. In vervolg daarop heeft de commissie een tweede overlegronde gehouden. Opvallend hierbij is dat de commissieleden dezelfde drie proefschriften aanwezen. Vervolgens is de commissie in gezamenlijk overleg tot een unaniem oordeel gekomen.

De drie proefschriften waar we het over hebben zijn, het proefschrift van Arthur van der Linden over de verdeling van de marginale en gemiddelde inkomstenbelasting- en toeslagendruk, het proefschrift van Max Velthoven over het algemene anti-misbruikartikel (art. 6) in de ATAD richtlijn en het proefschrift van Clark Warren over buitenlands recht in belastingzaken.

Het proefschrift van Arthur van der Linden behandelt een maatschappelijk belangrijk thema, dat regelmatig terugkomt in politieke debatten en is in de wetenschap tot nu toe redelijk onderbelicht gebleven. Het gaat over de samenloop van de inkomstenbelasting- en toeslagendruk bij een stijging van het inkomen uit arbeid. Daarbij is steeds de vraag wat een bepaalde stijging van het inkomen de belastingplichtige tevens toeslaggerechtigde nu onder aan de streep oplevert. Door de complexiteit van de wetgeving in beide rechtsgebieden, zijn de effecten van een inkomstenstijging voor de gemiddelde burger onnavolgbaar. Het is zeer te prijzen dat de auteur op basis van eigen onderzoek dit op een transparante wijze inzichtelijk heeft gemaakt. De auteur verdient dan ook een eervolle vermelding.

Over misbruik van recht in een Europese context is al veel geschreven. De Europese Commissie heeft getracht het misbruikbegrip in de vennootschapsbelasting te harmoniseren met de invoering van art. 6 in de ATAD-richtlijn. Het mooie aan het onderzoek van Max Velthoven is dat het proefschrift zich niet beperkt tot een puur fiscaal-juridische benadering van de problematiek, maar dat wordt gekozen voor onderzoek vanuit een filosofische invalshoek met het gedachtengoed van de filosoof Popper. Het intern en extern rechtsvergelijkende onderzoek is bovendien vormgegeven met een fraai gebruik van de taal. Gezien het voorgaande verdient ook deze auteur een eervolle vermelding.

Dat brengt ons bij het winnende proefschrift. De commissie is unaniem van oordeel dat het proefschrift van Clark Warren het beste voldoet aan de door de commissie gestelde criteria (verdedigd op 6 december 2024 aan de Universiteit van Amsterdam, promotor prof.mr. P.J. Wattel en co-promotor prof.mr. S. van Weeghel). In het proefschrift staat de vraag centraal op welke wijze het buitenlands recht doordringt in het belastingrecht en hoe dit door de belastingrechter wordt c.q. moet worden toegepast. Het is een klassiek proefschrift, goed en degelijk geschreven, met een duidelijk persoonlijke visie. Het taalgebruik is beeldend, hetgeen het leesgenot voor de lezer aanmerkelijk verhoogt. Onderdeel van het onderzoek is een rechtsvergelijking met Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Dit is logisch omdat de doorwerking van buitenlands recht in het nationale recht zich niet beperkt tot

Nederland. Alle landen hebben daarmee te maken. Daarnaast voert de auteur zeer terecht een interne rechtsvergelijking door met het civiele recht, omdat dienaangaande veel meer ervaring bestaat in de doorwerking van buitenlands recht en daarover veel meer geschreven is. In het proefschrift komt het dilemma pregnant naar voren van de beperkte toegang van rechters tot buitenlandse rechtsstelsels en hoe dit kennishiaat dan zou moeten worden opgelost. Tevens schetst de auteur uitvoerig het grote probleempunt dat in cassatie aangaande de toepassing van buitenlands recht door Nederlandse rechters, geen rechtsklachten kunnen worden ingediend maar alleen motiveringsklachten. Ofwel: buitenlands recht is recht maar de *facto* wordt het behandeld als een door partijen te stellen feit. Deze beperkte controle in cassatie is volgens de auteur ingegeven door drie redenen waarvan de derde met name de aandacht trekt, namelijk dat het slecht zou zijn voor de reputatie van de Hoge Raad als hij bij toepassing van buitenlands recht mispeutert (het faalangst-argument). Het proefschrift komt tot een aantal concrete oplossingsrichtingen en aanbevelingen voor zowel procespartijen, rechters als de wetgever.

Kortom, Clark Warren heeft met zijn proefschrift een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de fiscale wetenschap in Nederland.

De Jury

G.T.K. Meussen

N.G.W. Fühler

S.M.H. Dusarduijn